

Algemeen jaarverslag 2025 van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen

Algemene vergadering Doesburg

Op 12 april 2025 verwelkomde het Nut in Doesburg de Nutsbestuurders van andere departementen en het Maatschappijbestuur in de sfeervolle Gasthuiskerk voor de algemene vergadering. Het Nutsdepartement Doesburg kent een eeuwenoude traditie van verbinding. Sinds de oprichting in 1809 is het uitgegroeid tot een bloeiende vereniging met zo'n 150 leden. De voorzitter van het departement Doesburg, Mardian van Raaij, heette alle aanwezigen welkom en vertelde over de geschiedenis van de Gasthuiskerk,

Brahim Fattah van ProDemos gaf daarna acte de présence. Er volgde een boeiende inleiding over het werk van ProDemos en het project van het landelijke Nut dat is opgezet voor de departementen in het kader van het landelijk thema Democratie.

Tijdens de vergadering stemden de leden in met een aangepaste contributiestructuur waarbij de staffel is uitgebreid met een klasse 300-400 leden.

Staffel 2024

<u>leden</u>	<u>bedrag</u>
0-50	€ 50
51-100	€ 100
101-200	€ 200
201-300	€ 400
> 300	€ 800

Nieuwe staffel

<u>leden</u>	<u>bedrag</u>
0-50	€ 50
51-100	€ 100
101-200	€ 200
201-300	€ 400
301-400	€ 600
> 400	€ 800

De vergadering benoemde de nieuwe leden van de Commissie van Beroep: Ria Smaal (Bellingwolde), Arno Boon (Wageningen) en Jur Engels (Vredewold-Leek).

Leo van Berchum (lid departement Werkendam) zal een jaar 'meedraaien' in het Maatschappijbestuur. Als dit wederzijds bevalt, zal hij zich kandidaat stellen voor het bestuurslidmaatschap. Helaas heeft Leo van Berchum aan het eind van het verslagjaar aangegeven dat hij zich terugtrekt als kandidaat bestuurslid.

Nutsdag 2025 in teken van 'Democratie'

Op zaterdag 11 oktober 2025 vond de jaarlijkse Nutsdag plaats. Deze bijeenkomst voor bestuurders van Nutsdepartementen werd gehouden in Amersfoort en stond volledig in het teken van het landelijke thema 'Democratie'.

Wethouder Ben van Koningsveld gaf een boeiende inleiding over bestuurlijke vernieuwing in Amersfoort. Hij benadrukte het belang van een goed samenspel tussen de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de gemeentelijke organisatie (ambtenaren) en de samenleving. Volgens Van Koningsveld functioneert dit samenspel niet altijd goed in een tijd van toenemende polarisatie en afnemend vertrouwen.

Daarna leidde Brahim Fattah van ProDemos een interactieve sessie. De deelnemers gingen in kleinere groepen aan de slag met opdrachten rondom het thema Democratie. De werkvorm 'De Cirkel van Democratie' liet zien hoe democratische besluitvorming in de praktijk werkt en nodigde de deelnemers uit om actief mee te denken.

Het cabareteske optreden van De Kiesmannen vormde 's middags een energiek en humoristisch hoogtepunt. Met muziek, satire en scherpe analyses bieden zij een frisse blik op het politieke landschap.

Verskillende aanwezige departementen – waaronder Winschoten/Oldambt, Olst-Wijhe, Vredewold-Leek en Groningen-Haren – gaven aan concrete plannen te hebben om met het thema Democratie aan de slag te gaan.

Landelijk thema Democratie

Het beleidsplan 2024-2029 biedt ruimte voor een landelijk thema. De algemene vergadering in 2024 koos het thema Democratie. Dit heeft in 2025 vanuit het landelijk bestuur verder vervolg gekregen in de vorm van concrete ondersteuning voor departementen middels diverse mails. Daarbij werd mede gebruik gemaakt van input van de Nutsleden Harald van Donselaar en Johannes Warnaars. Zo hebben de departementen per e-mail op 15 mei 2025 informatie ontvangen over onder andere de bijzondere doelgroepen in de eigen regio die benaderd kunnen worden; informatie over de samenwerking met ProDemos en de hoogte van de financiële tegemoetkoming voor departementen.

ProDemos stimuleert de betrokkenheid van burgers, zowel volwassenen als kinderen, bij het democratische gedachtengoed. Dit doet zij onder meer door het verzorgen van workshops 'Democratie voor iedereen'.

Ter ondersteuning van het thema is door grafisch ontwerpster Jeannette Ensing een herkenbaar logo ontwikkeld waarvan de departementen gebruik kunnen maken.

Huldiging bestuursleden departementen

Eerbetoon aan twee Nuttige bestuurders uit Werkendam

Op 15 oktober 2025 nam het Nut in Werkendam – de oudste vereniging van het dorp – afscheid van twee gewaardeerde bestuursleden: Ina Versluis-Koman en Trees van der Wiel-van Beurden. Beiden hebben zich jarenlang met grote betrokkenheid ingezet voor de leden van het Nutsdepartement Werkendam.

Ina Versluis-Koman bekleedde maar liefst 28 jaar de functie van penningmeester binnen het bestuur. Voor haar bijzondere verdiensten ontving zij uit handen van Piet Hamelink, voorzitter van het Maatschappijbestuur, een oorkonde en de Penning der Maatschappij.

Trees van der Wiel-van Beurden was 12 jaar actief binnen het bestuur en begeleidde met veel enthousiasme de uiteenlopende activiteiten van het departement. Ook zij ontving als blijk van waardering een oorkonde van de Maatschappij.

(Foto boven v.l.n.r. Trees van der Wiel-van Beurden, Piet Hamelink en Ina Versluis-Koman)

Penning der Maatschappij voor Harrit Wester in Gorredijk.

Op 24 april 2025 trad Harrit Wester terug uit het bestuur van het Nut in Gorredijk.

Harrit Wester is sinds 1964 lid van het Nut in Gorredijk. In 2006 werd hij gekozen in het bestuur, en in april 2014 werd hij benoemd tot voorzitter. De uitreiking van de Penning der Maatschappij op 24 april kwam voor Harrit als een enorme verrassing. Op de bijbehorende oorkonde wordt recht gedaan aan wie hij is en wat hij voor het Nut heeft betekend.

(foto hiernaast: Harrit Wester (r) met Piet Hamelink)

Nieuwsbrieven

In 2025 werden er 4 digitale Nieuwsbrieven verzonden aan de departementen en andere belangstellenden op de mailinglijst in maart, mei, augustus en november.

Postbus

Er kwam weinig tot geen brief- en pakketpost meer naar de postbus te Barendrecht, daarom is deze in de loop van 2025 opgeheven. Post kan worden gestuurd aan het secretariaatsadres.

ANBI

De Belastingdienst heeft bij Groepsbeschikking per 1 januari 2008 Nutsdepartementen als Algemeen Nut Beogende Instelling ('ANBI') aangemerkt.

In de loop der jaren is de lijst met Nutsdepartementen die ANBI zijn kleiner geworden. Er zijn immers Nutsdepartementen opgeheven en er zijn er die de ANBI-status zelf hebben beëindigd. Maar er zijn ook Nutsdepartementen die niet langer voldoen aan de verplichtingen die de Belastingdienst aan ANBI's oplegt (bijvoorbeeld op het gebied van verplicht te publiceren gegevens) en die vervolgens door de Belastingdienst van de ANBI-lijst zijn gehaald.

Ook in 2025 heeft het Maatschappijbestuur haar leden eraan herinnerd om de te publiceren gegevens tijdig te actualiseren. Veel departementen maken gebruik van de mogelijkheid om deze verplichte ANBI-publicatie te doen via de website van de Maatschappij. Andere doen dat via de eigen website. De Maatschappij heeft er onder meer op gewezen dat onverhoopte intrekking van de ANBI-status kan geschieden met terugwerkende kracht tot de datum waarop het departement niet meer aan de ANBI-eisen voldeed. Dat kan in sommige gevallen leiden tot fiscale consequenties, bijvoorbeeld in geval van schenkingen en erfenissen na verlies van de ANBI-status.

We hebben 1 departement bijgestaan in verband met de aanvraag van de ANBI-status.

Modelstatuten voor de departementen

De modelstatuten voor de departementen zijn voorzien van een uitbreiding waardoor deze ook gebruikt kunnen worden door departementen met een ANBI-status of die willen opteren voor die status. Dit om te voorkomen dat departementen extra kosten moeten maken om de modelstatuten aan te passen.

Organisatie Maatschappij

Departementen en regio's

Op 1 januari 2025 telde het Nut 44 cultuurdepartementen, 10 fondsdepartementen, 16 Nutscholen en 1 cursusdepartement. Departement Lobith is beëindigd eind 2024.

Departement Wassenaar heeft zich losgemaakt van het Nut. Het Maatschappijbestuur heeft in een gesprek met het bestuur van Nut Wassenaar geprobeerd het departement op andere gedachten te brengen. Dat is helaas niet gelukt. Uiteraard heeft het Maatschappijbestuur het definitieve besluit van het departement gerespecteerd. In Oost- en Noord-Groningen hebben de departementen na de wijziging van de statuten van de Maatschappij in 2019, waarin de bestuurslaag van de districten is afgeschaft, een regio gevormd. In Friesland komt een aantal departementen jaarlijks informeel bij elkaar.

Maatschappijbestuur

Het Maatschappijbestuur bestond in 2025 uit de volgende personen.

Naam bestuurslid	Functie	Datum benoeming	Jaar laatste periodiek aftreden en herbenoeming	Jaar eerstvolgend periodiek aftreden	Datum aftreden
P.A. Hamelink	Voorzitter	2015	2023	2027	
M.P.J.J. Hoeymakers	Secretaris	2023	-.-	2027	
H. Pielkenrood	Penningmeester	2024	-.-	2028	

In 2025 vergaderde het Maatschappijbestuur viermaal. Driemaal in het Nationaal Onderwijsmuseum te Dordrecht en eenmaal online. Ook vond er regelmatig tussentijds (online) overleg plaats over lopende zaken.

Bestuursondersteuning en financiële administratie

Het Maatschappijbestuur werd in het verslagjaar ondersteund door Iacom, de onderneming van Irene Agterkamp. Iacom verzorgt de digitale nieuwsbrief, de website en verricht op verzoek van het bestuur werkzaamheden voor het secretariaat. In verband met de de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties ('DBA') hebben Maatschappijbestuur en Iacom hun relatie geëvalueerd en in het verlengde daarvan een Overeenkomst van opdracht gesloten conform een model van de Belastingdienst die inhoudelijk aansluit op de feitelijke relatie tussen de beide partijen.

Het Maatschappijbestuur wordt in haar financiële administratie bijgestaan door Flat 14, Administratie- en boekhoudkantoor.

Archiefcommissie

Cor den Boer, oud-voorzitter van het Nut, is al vele jaren actief als vrijwilliger voor de archiefcommissie. Regelmatig is hij te vinden in het Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht waar een deel van de boekencollectie uit het voormalige Nutspand in Edam is ondergebracht. Cor beantwoordt vragen op het gebied van de lange historie van het Nut van geïnteresseerden die zich telefonisch of per e-mail melden bij het secretariaat.

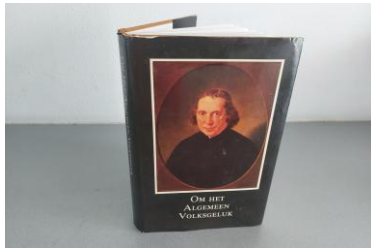
Van Kees van Zalinge van departement Breda ontving het Nut het boekje met de titel: *Een verhandeling over onwrikbaar verband dat er is tuschen deugd en het waaragtig geluk*. Het boekje bevindt zich al in de Nutscollectie in het Onderwijsmuseum, het is nu opgenomen in de collectie dubbele boeken betreffende 't Nut die zich bevindt in het Nutsgebouw in Zaandam.

Veel publicaties van het Nut zijn inmiddels door Google gedigitaliseerd. Deze worden gratis beschikbaar gesteld via Google Books.

Afgelopen jaar heeft Cor den Boer zich ingezet om deze publicaties voor zowel het Nationaal Onderwijsmuseum als het landelijke Nut gemakkelijker toegankelijk te maken. Hij voorziet deze van een voorpagina en voegt indien nodig een inhoudsopgave toe. De publicaties worden ook opgenomen in het collectiesysteem TMS van het Nationaal Onderwijsmuseum.

Het gaat om een brede selectie van publicaties, waaronder boeken, algemene verslagen, gedenkschriften, handelingen, jaarboeken, korte artikelen, volksalmanakken, prijsverhandelingen, redevoeringen en ledenlijsten. De betreffende geschriften zijn hoofdzakelijk verschenen voor ongeveer 1900,

Het standaardwerk van het Nut 'Om Het Algemeen Volksgeluk' is gedigitaliseerd in opdracht van het Nut. In het boek is veel terug te vinden over de historie van Maatschappij tot Nut van 't Algemeen van 1784 tot 1984.

Het boek verscheen ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het Nut. Er werden meerdere auteurs gevraagd een bijdrage te leveren aan het boek. De heer P. N. Helsloot was daar een van. Hij schreef een uitvoerig historisch overzicht. Het boek is in de boekwinkel niet meer te koop. De digitale versie is verzonden naar de secretarissen van de departementen en staat gepubliceerd op de website van het Nut,

Onderwijsmuseum

Het Nut is vriend van het Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht. Het Onderwijsmuseum kondigde in het voorjaar van 2025 gedwongen een afbouw aan door het wegvallen van subsidie van de gemeente) en onzekerheid over de rijkssubsidie. De petitie die werd opgestart vanuit het museum is ook onder de aandacht gebracht van de leden van de Maatschappij.

Het Landelijk Nut heeft ter ondersteuning van de motie door D66 van Ilana Rooderkerk begin september een brief aan de Tweede Kamer gezonden over de noodzaak van het voortbestaan van het Nationaal Onderwijsmuseum in Dordrecht. Met een meerderheid heeft de Tweede Kamer op 30 september 2025 ingestemd met de motie om de rijkssubsidie voor het Nationaal Onderwijsmuseum voor de toekomst te behouden. Het demissionaire kabinet heeft echter eind november 2025 besloten geen uitvoering te geven aan de motie. Daarmee is het behoud van het museum in de toekomst helaas onzeker geworden. In het Onderwijsmuseum wordt aandacht geschonken aan de grote rol die de Maatschappij heeft gespeeld bij de ontwikkeling van het onderwijs in Nederland. Voorts is de bibliotheek van de Maatschappij met daarin alle Nutspublicaties in het museum ondergebracht.

Bank ten Cate & Cie

Door de Maatschappij wordt een beleggingsportefeuille aangehouden bij Bank ten Cate & Cie in Amsterdam. De beleggingsdoelstelling is gericht op ten minste instandhouding van het vermogen van de Maatschappij.

De Maatschappij heeft een beperkte risico-acceptatie. Er wordt gestreefd naar een langjarig rendement van 4 % per jaar na kosten.

Het vermogen van de Maatschappij bestaat uit een algemene reserve ter verzekering van de continuïteit van de vereniging op lange termijn; een egalisatiereserve om jaarlijkse schommelingen in marktwaarde van de beleggingen op te vangen en een resterende exploitatiereserve voor dekking van eventuele tekorten zoals deze uit de meerjarenbegroting volgen.

Het beleggingsbeleid is "behoudend" en primair gericht op duurzame beleggingen voor de langere termijn. Gedurende het verslagjaar heeft de penningmeester samen met een ander bestuurslid tweemaal (in voor- resp. najaar) overleg gepleegd met de relatiebeheerder over de voortgang van de beleggingsportefeuille.

Jan Nieuwenhuyzenfonds

De stichting Jan Nieuwenhuyzenfonds (JNF) stelt zich ten doel het werk van de

Maatschappij te steunen door het verschaffen van geldmiddelen. Het JNF is dan ook nauw betrokken bij de Maatschappij. Haar vermogen is gevormd doordat Nutsdepartementen bij beëindiging van de activiteiten hun resterende vermogen aan JNF ten goede lieten komen. In 2012 heeft JNF haar geldmiddelen ingezet voor het in dat jaar door de Maatschappij ingestelde Nutfonds (zie ook hieronder). Het bestuur van de Maatschappij vormt een personele unie met het bestuur van JNF

Nutfonds

Het Nutfonds ondersteunt activiteiten die in het teken staan van de doelstelling van het Nut: het bevorderen van deelname van alle burgers aan het maatschappelijk leven. In 2016 is de aanvraagprocedure voor een subsidie van het Nutfonds ondergebracht bij VSBfonds. Het fonds behandelt de aanvragen van het Nutfonds op professionele wijze waarbij geprofiteerd kan worden van de kennis en ervaring die zij bezit op het gebied van de financiële ondersteuning van goede doelen.

Op 23 januari 2025 heeft het Maatschappijbestuur/ bestuur JNF haar jaarlijkse evaluatiegesprek gehad met de regioadviseur en manager donaties van VSBfonds. Daarbij kwam onder meer het verloop van de subsidietoekenningen in 2024 aan de orde. Doel van dit periodieke overleg is onder meer het bewaken van de aansluiting van de uitvoering van het subsidiebeleid door VSBfonds bij de doelstellingen van het Nut. Met VSBfonds is destijds afgesproken dat aanvragen voor financiële ondersteuning die bij het Nutfonds worden ingediend, getoetst zullen worden aan de criteria van het thema "Mens & Maatschappij" ('Ontwikkelingen van mensen en buurten'). In de praktijk wordt echter steeds vaker ook getoetst aan de criteria van het thema "Kunst & Cultuur" ('Ruimte en toegang voor iedereen'). Deze praktijk is in 2025 bevestigd in een nieuwe bijlage bij de samenwerkingsovereenkomst tussen VSBfonds, de Maatschappij en JNF.

In de eerste maanden van 2024 was het totale budget van het Nutfonds voor 2024 al volledig vergeven. Dat zorgde voor het ongewenste neveneffect dat alle aanvragen die daarna binnenkwamen afgewezen moesten worden of (indien mogelijk) naar het volgende jaar doorgeschoven werden. Om herhaling hiervan te voorkomen is voor 2025 afgesproken dat het budget gelijkmatig over de vier kwartalen gespreid zou worden. Daardoor werd de continuïteit van het Nutfonds gedurende het verslagjaar gewaarborgd.

In november vond een evaluatie plaats door het Maatschappijbestuur/ bestuur JNF met medewerkers van VSBfonds over de aanpak van kwartaalspreiding. Besloten werd deze aanpak voorlopig voort te zetten.

Hierna volgt nog een overzicht van de door het Nutfonds in 2025 financieel ondersteunde goede doelen.

Afsluitend woord

In 2025 werkte het Maatschappijbestuur aan een aantal zaken die nodig en gezellig zijn, of leuk, of zelfs handig en vooral 'nuttig' zijn voor de departementen.

Nodig en gezellig: de Algemene ledenvergadering in Doesburg en ook de Nutsdag in Amersfoort leverde weer mooie en nodige onderlinge contacten op en verstevigde de banden tussen departementen en departementsleden. De gesprekken leveren ook nieuwe ideeën op en ook het Maatschappijbestuur staat altijd open voor suggesties om het onderlinge contact tussen departementen en leden verder te bevorderen.

Leuk: om nog na te genieten van het jubileumjaar 2024 is een klein overzicht gemaakt in de vorm van een boek: 'Nut 240 jaar 1784 – 2024 Een beeld van de mens achter het Nut'.

Handig: om actueel te blijven zijn de modelstatuten voor de departementen aangepast naar de nieuwe wetgeving met een variant voor departementen die ANBI zijn.

Ook is er de mogelijkheid geboden aan de departementen om te gaan werken met het thema Democratie. Een aantal departementen maken daarvan al gebruik. Wie volgt?

Nuttig: om met elkaar een vereniging te willen vormen en solidair te zijn, lijkt in het heden ten dage een steeds grotere opgave te worden. Toch is en blijft dat de basis om het Nutswerk te volbrengen zowel op landelijk als departementaal niveau. Een grote factor van betekenis daarbij is een bestuur voor zowel Maatschappij als de departementen. Dit jaar willen we daar als bestuur extra aandacht aan gaan geven.

Laten we het belang van een vereniging als het Nut met haar leden uitdragen want de culturele en maatschappelijk gerichte activiteiten van de departementen boeien de mensen vandaag de dag nog steeds en houden het Nut springlevend.

Namens het Maatschappijbestuur,
Ria Hoeymakers

Februari 2026